

Symfoniorkestern anno 1923 i Hörnsalen. Dirigent Ivar Hellman. Det var just under 1920-talet som det ekonomiska läget vid flera tillfällen var i det närmaste katastrofalt. Bilden tillhör Norrköpingsrummet vid Stadsbiblioteket.

Hörnsalen, någon gång efter 1913. Det var då som den gamla Landskyrkan, S:t Johannes, byggdes om till staden Norrköpings konsertlokal. Bilden tillhör Norrköpingsrummet vid Stadsbiblioteket.

Från invigningskonserten i januari 1914. På programmet stod verk av Alfvén, Söderman och Grieg. Och som kronan på verket; Beethovens 2:a symfoni.

Ett jubileum med pukor och trumpeter

Under en stor del av sin tid på jorden har den varit juvelen i kronan i Norrköpings kulturliv.

Idag firar Norrköpings Symfoniorkester sitt 90-årsjubileum. Förmodligen med pukor och trumpeter.

Embryot fanns i det rika musikliv som staden Norrköping kunde uppvisa under 1800-talet. Inte minst under dess senare del och via Musikiska Sällskapet.

Där bedrevs en flitig verksamhet, med uppförandet av stora körverk och oratorier. Men det rörde sig om ändå om amatörmusiker, om än på en något högre nivå.

Under ledning av musikdirektören Edvard Düring, läroverksadjunkten Gunnar Edberg, grosshandlaren Theodor Allberg och skräddaren C F Jansson bildades Norrköpings Orkesterförening år 1912.

Den första uppgiften var att engagera musiker. Ursprungskörerna kom att bestå av 30 musiker, amatörer från Norrköping och militärmusiker från Linköping.

Orkesterföreningens första konsert gavs under våren samma år med Düring som dirigent.

På programmet stod bland annat Beethovens 1:a symfoni.

Att staden hade fått en egen orkester uppmärksammades givetvis av samtiden. "Arbetet började med en iver som var

förvånande och glädjande", skrev en samtida krönikör.

Men man hade ingen egen konsertlokal. Blickarna föll då på gamla Landskyrkan, S:t Johannes, vilken hade stått mot sedan den nya kyrkan uppfördes 1906 ute vid Egna Hem.

Gamla S:t Johannes byggdes om till konsertlokal, efter ritningar av arkitekten Carl Bergsten. Orgeln fick bli kvar och det byggdes ett podium och läktare.

I oktober 1913 invigdes Hörnsalen som ny konsertlokal.

Dirigent var Ivar Hellman, en Norrköpingsmusiker som samma år hade debuterat med Göteborgssymfonikerna.

Hellman fick nu i uppdrag att, som förste kapellmästare, engagera 25 musiker till stadens professionella symfoniorkester.

I januari 1914 var det dags för invigningskonsert. Samma år fick man även det första statsbidraget på 13 500 kronor. Från Norrköpings stad var anslaget 7 000.

Men att symfoniorkestern ofta dras med ekonomiska problem är inget nytt.

Under 1920-talet var läget, minst sagt, besvärligt.

Det kommunala bidraget krympte och 1928 blev det inte öre till orkestern. Det gick till och med så långt att man beslutade att lägga ned hela verksamheten.

Norrköpings Orkesterförening vid en repetition under ledning av Herbert Blomstedt på 1950-talet. Med Blomstedt på podiet seglade Norrköpings-symfonikerna upp som en av landets mest framträdande orkestrar. Bilden tillhör Norrköpingsrummet.

Men tack var privata insatser kunde man fortsätta.

Det kommunala bidraget återkom 1929 och med den nye dirigenten Tord Brenner breddades konsertutbudet under 1930-talet.

En ny fas i symfoniorkesterns utveckling kom med dirigenten Heinz Freudenthal.

Han införde bland annat friluftskonsert under sommarhalvåret. Kåhuskonserten kom här att bli en klassiker.

För musikerna innebar det samtidigt att man hade tryggad inkomst även på sommaren.

Freudenthal var chefsdirigent under åren 1936-53 och på konsertprogrammet

stod nu verk av Mahler, Bruckner, Stravinsky och Hindemith.

Den första skivinspelningen var samtidigt ett faktum. Men där kallades orkestern för Gothias Promenadorkester.

I slutet på 1930-talet slöts det även ett avtal med Radiotjänst om konsert, då under namnet Norrköpings Radioorkester.

Med nästa dirigent kom ribban att höjas ytterligare.

Hösten 1954 kom Herbert Blomstedt som dirigent och konstnärlig ledare för symfonikerna.

Med Blomstedt i spetsen seglade Norrköpings-symfonikerna sakta upp som en av landets mest intressanta orkestrar. Nu introducerades bland annat ny och samtida musik.

När sedan amerikanen Everett Lee tog över på 60-talet ansågs orkestern som en av landets främsta.

Radio och TV gjorde inspelningar och mängder med artister kom till Norrköping för att gästspela. Samtidigt kom den samtida nordiska musiken att lyftas fram vid konserterna.

Inget verkade omöjligt för Norrköpings-symfonikerna och dess rykte spreds sig ut över världen.

Ett rykte som därefter har spåtts på med

chefsdirigenter som exempelvis Okko Kamu och Franz Welser-Möst.

Men Hörnsalen kom med tiden att bli för trång.

För att kunna spela större verk behövde man utöka antalet musiker, men rent fysiskt var det omöjligt i Hörnsalen.

Efter år av diskussioner och planerande kom det så äntligen till ett beslut. Symfonikernas nya hemvist skulle återfinnas i Holmenområdet.

Det första spadtaget på det nya konsertshuset togs 1992. De Geerhallen, vilken rymmer 1 300 platser, kom att inrymmas i Holmens tidigare byggnad för massaberedning.

Symfoniorkestern kunde nu utökas till 87 musiker. Och den 13 oktober 1994 var invigningen ett faktum.

Efter drygt 80 år i Hörnsalen hade en orkester med klass fått en konsertlokal av klass.

Källa: Norrköpings Orkesterföreningens historia, av Carl-Gunnar Ahlén.

LASSE SÖDERGREN
lasse.sodergren@nt.se
011-200 151

Sedan 1994 är De Geerhallen, med sina 1 300 platser, Norrköpings-symfonikernas hemvist.

Foto: ANDERS KRATZ

Chefsdirigent av idag är Lü Jia. Med honom i spetsen åker Norrköpings Symfoniorkester på turné till Kina i oktober.

Foto: ANDERS KRATZ